442 Seri No'lu Tahsilat Genel Tebliği

Bu doküman, ilgili mevzuat metnini AB Global Mevzuat Arşivi düzeninde sunar.

12.05.2007 tarihli 26520 Sayılı Resmi Gazete

TEBLİĞ

Maliye Bakanlığından;

442 SERİ NO'LU TAHSİLAT GENEL TEBLİĞİ

Bilindiği gibi, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe girmiş ve anılan Kanunun bazı maddelerinin uygulamasına ilişkin olarak 437 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliğinde gerekli açıklamalar yapılmıştır.

19/12/2006 tarihli ve 26381 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5560 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun ile 5326 sayılı Kabahatler Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.

5560 sayılı Kanunla 5326 sayılı Kanunda yapılan değişiklik neticesinde idari para cezalarının uygulamasına yönelik aşağıdaki açıklamaların yapılması gerekli görülmüş ve uygulamanın tek bir tebliğde düzenlenmesi amacıyla 437 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliğinde yapılan açıklamaların ilgili bölümleri de bu tebliğe alınmıştır.

I - KABAHATLER KANUNU KAPSAMINA GİREN İDARİ PARA CEZALARI

5326 sayılı Kabahatler Kanununun 2 nci maddesi ile Kabahat; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık olarak tanımlanmış, 16 ncı maddesi ile de kabahatler karşılığında uygulanacak idari yaptırımlar; idari para cezası ve idari tedbirler olarak tasnif edilmiştir. Anılan madde idari tedbirleri mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olarak tanımlamıştır.

5560 sayılı Kanunun 31 inci maddesi ile 5326 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi değiştirilmiş ve madde metni;

"(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." şeklinde düzenlenmiştir.

Yapılan düzenleme ile 5326 sayılı Kabahatler Kanununun genel kanun olma niteliği korunmakta, sadece idari para cezalarının düzenlendiği özel kanunlarda belirlenmiş olan kanun yollarının uygulanması saklı tutulmaktadır. Dolayısıyla, idari para cezalarının düzenlendiği kanunlarda kanun yoluna ilişkin özel bir düzenleme bulunması halinde bu hükümler uygulanacaktır.

Buna göre, 5326 sayılı Kanunun kanun yolu dışındaki diğer genel hükümleri tüm idari para cezaları hakkında uygulanacak, idari para cezalarının düzenlendiği kanunlarda kanun yoluna ilişkin özel bir düzenlemenin bulunmaması halinde 5326 sayılı Kanunun idari yaptırım kararlarına karşı getirdiği kanun yoluna ilişkin hükümleri de uygulanacaktır.

Bu itibarla, idari yaptırım kararlarında bulunması gereken hususlar, kararların ilgililere tebliğ usulü, özel kanununda hüküm bulunmaması koşuluyla idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümler (başvuru yolu ve süresi, itiraz yolu ve süresi), ödeme usulü, zamanaşımı, idari para cezalarının gelir kaydedileceği kamu idareleri gibi düzenlemeler genel hükümler olup, ilgili Kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

Diğer taraftan, 5326 sayılı Kanun hükümlerine aykırı hükümler getiren yeni Kanunların yürürlüğe girmesi halinde, yeni kanunla getirilmiş olan hükümlerin uygulanacağı tabiidir.

1/6/2005 tarihinden önce işlenen kabahatler ile ilgili olarak bu tarihten sonra alınan idari yaptırım kararları sonucunda verilen idari para cezaları hakkında 5326 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.

II - İDARİ PARA CEZASI VERMEYE YETKİLİ OLAN KAMU TÜZEL KİŞİLERİ

5326 sayılı Kanuna göre cezalandırılması öngörülen fiillerin tespitini ve ceza verilmesini gerçekleştiren kamu tüzel kişileri ile bunların organlarının, haksızlığı tespit etme ve ceza verme yetkileri kanunlardan kaynaklanmaktadır.

Kamu tüzel kişileri, görevleri gereği verecekleri idari para cezalarının uygulamasını, 5326 sayılı Kanunda yer alan genel esaslara bağlı kalarak yapacaklardır.

Kamu tüzel kişilerinin görev alanları dikkate alınarak aşağıdaki şekilde tasnif edilmesi mümkündür.

a) Devlet Tüzel Kişiliği: Devlet Tüzel Kişiliğini oluşturan kamu idareleri, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleridir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan kamu idareleri Devlet Tüzel Kişiliğini oluşturur.

b) İdari Kamu Kurumları: Devlet Tüzel Kişiliğinin öteden beri yürüttüğü kimi hizmet ve faaliyetleri yerine getirmek üzere kanunla kurulmuş olan kamu tüzel kişileridir. Bu kamu idareleri 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelin (B) bölümünde yer alan özel bütçeli idarelerdir. Vakıflar Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü örnek olarak verilebilir.

c) Mahalli İdareler: Mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak üzere kurulmuş olan mahalli idareler; il özel idareleri, belediyeler ve köylerden oluşmaktadır.

d) İktisadi Kamu Kurumları: İktisadi alanda faaliyette bulunmak için oluşturulan kamu tüzel kişileri, iktisadi kamu kurumları olup bu kurumlara T.C. Devlet Demir Yolları İşletmesi Genel Müdürlüğü, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü, Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü, Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. örnek olarak verilebilir.

e) Sosyal Kamu Kurumları: Bu kurumlar, insanların sosyal haklarını ve güvenliklerini karşılamak ve sağlamak üzere oluşturulmuş olan kamu tüzel kişileridir. Bu kurumlar, 5018 sayılı Kanuna ekli (IV) sayılı cetvelde yer alan Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Sosyal Güvenlik Kurumudur.

f) Bilimsel Kamu Kurumları: Bu kurumlar, bilimsel, teknik ve kültürel alanlarda faaliyette bulunmak üzere oluşturulmuş olan tüzel kişiliklerdir. Bu kurumlara 5018 sayılı Kanuna ekli (II)

sayılı cetvelin (A) bölümünde yer alan özel bütçeli idareler örnek olarak gösterilebilir.

g) Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları: Bu kurumlar, belli mesleklere mensup insanların zorunlu olarak katıldıkları ve bağlı oldukları tüzel kişiliklerdir. Bu kurumlara, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Barolar Birliği, Eczacılar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği örnek olarak gösterilebilir.

h) Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar: Serbest piyasa ekonomisinde faaliyette bulunan işletmelerin, tüketicilerin hak ve menfaatlerinin korunması, piyasanın düzenlenmesi, denetlenmesi, piyasanın rekabet esasları çerçevesinde işler duruma getirilmesi ve bu çerçevede denetleyici ve gerekiyorsa yaptırımlar uygulayıcı bağımsız idari nitelikli kuruluşlardır. Bu kurumlara, 5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Telekomünikasyon Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Rekabet Kurumu ile Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu ile (III) sayılı cetvelde yer almayan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve Şeker Kurumu örnek teşkil etmektedir.

Yukarıda yer verilen kamu tüzel kişiliği tasnifine dahil kamu tüzel kişileri ile bu tasnifte yer almayan diğer kamu tüzel kişilerine idari para cezası verme yetkisi kanunla verilmiş olması halinde, bu tüzel kişilerce verilecek idari para cezalarında 5326 sayılı Kanunla getiren genel esaslara uyulması gerekmektedir.

5326 sayılı Kanun idari para cezası verme yetkisini Cumhuriyet Savcılarına ve Mahkemelere de vermiş olup bu merciiler tarafından verilen idari para cezaları hakkında da bu Tebliğde yapılan açıklamalara göre işlem yapılacaktır.

III - İDARİ PARA CEZASI VERMEYE YETKİLİ OLAN KAMU TÜZEL KİŞİLERİNCE YAPILACAK İŞLEMLER

Kabahatler Kanunu uyarınca idari yaptırım olarak idari para cezası uygulayan idarelerce aşağıdaki açıklamalara göre işlem yapılacaktır.

A - İdari Yaptırım Kararlarında Yer Alacak Bilgiler

5326 sayılı Kanunun 25 inci maddesine göre idari yaptırım kararlarında;

a) Hakkında idari yaptırım kararı verilen kişinin kimlik ve adresinin,

b) İdari yaptırım kararı verilmesini gerektiren kabahat fiilinin,

c) Bu fiilin işlendiğini ispata yarayacak bütün delillerin,

d) Karar tarihi ve kararı veren kamu görevlilerinin kimliğinin,

e) Fiilin işlendiği yer ve zamanın,

bulunması zorunludur.

İdari yaptırım kararında, söz konusu bilgilerin yanı sıra idari para cezasının ödeme süresi, ödeme yeri, idari yaptırım kararına karşı kanun yolu (mercii ve süresi), indirimli ödeme hakkı, taksitlendirme talep etme hakkı, ödeme yapılmaması halinde uygulanacak müeyyideler ile tebliğ tarihi bilgilerine yer verilmesi gerekmektedir.

İdari yaptırım kararlarına; kararın ilgilisine huzurda tebliğ edilmesi veya tebliğ edilmiş sayılması halinde kararın verildiği esnada, 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilmesi halinde de idarede kalan nüshalara tebligatı müteakip tebliğ tarihi yazılacaktır.

İdari yaptırım kararının idarede kalan nüshalarında, 5326 sayılı Kanun hükümlerine göre kararın kesinleşme tarihine de yer verilecektir.

İdari yaptırım kararı uygulayan idarelerce hakkında idari para cezası verilen kişinin T.C. kimlik numarası/vergi kimlik numarası da kararda gösterilecektir.

İdari yaptırım kararlarını tutanak tanzimi suretiyle uygulayan idarelerce düzenlenecek tutanaklarda, idari yaptırım kararlarında bulunması gereken ve yukarıda açıklanan tüm bilgilere yer verilmesi, tutanakların seri ve sıra numaralarının birbirini takip eder şekilde bastırılması, görevli personele zimmetle teslim edilmesi, tutanakların iptal edilmesi gerektiğinde, iptal işlemlerinin tutanağın üzeri çizilmek ve iptal şerhi konulmak suretiyle gerçekleştirilmesi, tutanakların güvenliği konusunda gerekli özenin gösterilmesi icap etmektedir.

B - İdari Yaptırım Kararlarının Tebliğ Usulü

5326 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde,

"(1) İdari yaptırım kararı, 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre ilgili kişiye tebliğ edilir. Tebligat metninde bu karara karşı başvurulabilecek kanun yolu, mercii ve süresi açık bir şekilde belirtilir.

(2) İdari yaptırım kararının ilgili gerçek kişinin huzurunda verilmesi halinde tutanakta bu husus açıkça belirtilir. Bu karara karşı başvurabileceği kanun yolu, mercii ve süresine ilişkin olarak bilgilendirildikten sonra kişinin karar tutanağını imzalaması istenir. İmzadan kaçınılması halinde bu durum tutanakta açıkça belirtilir. Karar tutanağının bir örneği kişiye verilir.

(3) Tüzel kişi hakkında verilen idari yaptırım kararları her halde ilgili tüzel kişiye tebliğ edilir." hükmü yer almaktadır.

Bu hükme göre, idari yaptırım kararlarının ilgililere yukarıda belirtilen tebliğ usulüne göre tebliğ edilmesi zorunludur.

C - İdari Para Cezalarının Kesinleşmesi

Kabahatler Kanununun 5560 sayılı Kanunla değişik 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasında "Genel Bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idarî para cezalarına ilişkin kesinleşen kararlar, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilmek üzere Maliye Bakanlığınca belirlenecek tahsil dairelerine gönderilir. Sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler tarafından verilen idarî para cezaları, ilgili kanunlarında aksine hüküm bulunmadığı takdirde, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kendileri tarafından tahsil olunur. Diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen ve Genel Bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmeyen idarî para cezaları, ilgili kanunlarında özel hüküm bulunmadığı takdirde genel hükümlere göre tahsil olunur." hükmü yer almaktadır.

Buna göre, genel bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idari para cezalarının 6183 sayılı Kanuna göre takip ve tahsil edilebilmesi için, bu cezalara ilişkin idari yaptırım kararlarının kesinleşmesi gerekmektedir.

Kabahatler Kanunu, genel bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmeyen ve süresinde ödenmeyen idari para cezalarının takip ve tahsilinde idari yaptırım kararlarının kesinleşme şartını aramamaktadır. Ancak, bu idari para cezalarının düzenlendiği özel kanunlarda yer alan hükümlerin dikkate

alınacağı tabiidir.

İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna başvurulmaması veya kanun yoluna başvurulması halinde yargılama aşamalarının son bulması neticesinde idari para cezalarının takip edilebilir aşamaya gelmesi, idari para cezasının kesinleşmesidir.

Kabahatler Kanununun 5560 sayılı Kanunla değişik 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi hükmü nedeniyle idari para cezalarının düzenlendiği kanunlarda kanun yoluna ilişkin düzenlemenin bulunması halinde, bu düzenlemelerin uygulanması gerektiğinden, idari para cezalarının kesinleşmesi aşağıdaki şekilde olacaktır.

1) Kabahatler Kanununa Göre İdari Para Cezalarının Kesinleşmesi: 5326 sayılı Kanunun 27 ila 31 inci maddelerinde idari yaptırım kararlarına karşı başvuru yolu, başvurunun incelenmesi, itiraz yolu, vazgeçme ve kabul ile masrafların ve vekalet ücretinin ödenmesi hususları düzenlenmiştir.

Söz konusu hükümlere göre, idari yaptırım kararları;

i) Kararın ilgilisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde sulh ceza mahkemesine başvurulmadığı takdirde bu sürenin bitiminde,

ii) Kanuni süresinde sulh ceza mahkemesine başvurulması halinde,

- Sulh ceza mahkemesinin kararına itiraz edilmemiş ise kararın taraflara tebliğini takip eden 7 nci günün bitiminde,

- 2.000,-YTL'ye kadar (bu tutar dahil) idari para cezalarına ilişkin sulh ceza mahkemesinin karar tarihinde,

iii) Sulh ceza mahkemesi kararına ya da mahkemeler tarafından verilen idari yaptırım kararlarına karşı ağır ceza mahkemesine itiraz edilmesi halinde itiraz üzerine verilen karar tarihinde,

kesinleşmektedir.

iv) Kabahatler Kanunun 27 nci maddesine 5560 sayılı Kanunla eklenen;

- (6) numaralı fıkra ile soruşturma konusu fiilin suç değil de kabahat oluşturduğu gerekçesiyle idarî yaptırım kararı verilmesi ve kovuşturmaya yer olmadığı kararına itiraz edilmesi halinde idarî

yaptırım kararına karşı başvurunun kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karara karşı yapılacak itirazı inceleyen itiraz merciinde inceleneceği hükme bağlandığından,

- (7) numaralı fırka ile kovuşturma konusu fiilin suç değil de kabahat oluşturduğu gerekçesiyle idarî yaptırım kararı verilmesi ve fiilin suç oluşturmaması nedeniyle verilen beraat kararına karşı kanun yoluna gidilmesi halinde, idarî yaptırım kararına karşı itirazın da beraat kararını inceleyen mercide inceleneceği hükme bağlandığından,

bu durumlarda kesinleşme kanun yollarının tüketilmesine bağlı olarak belirlenecektir.

v) Kabahatler Kanununun 27 nci maddesine 5560 sayılı Kanunla eklenen (8) numaralı fıkrasında ise idarî yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idarî yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idarî yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının bu işlemin iptali talebiyle birlikte idarî yargı merciinde görüleceği düzenlenmiş olduğundan, bu kapsamdaki idari yaptırım kararları idari yargılama sürecine bağlı olarak kesinleşecektir.

2) Kanun Yolu Saklı Tutulan Hallerde İdari Para Cezalarının Kesinleşmesi: İdari para cezasına yönelik Kabahatler Kanununun hükümleri dışında kanun yolu öngörülmesi halinde, ilgili kanunlarında yer verilen kesinleşme nedenlerine bağlı olarak idari para cezaları kesinleşecektir.

D - İdari Para Cezalarının Gelir Kaydı ve Tahsili

Kabahatler Kanununun 5560 sayılı Kanun ile değişik 17 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında;

"(3) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri tarafından verilen idarî para cezalarının ilgili kanunlarında 1/6/2005 tarihinden sonra belirlenen oranın dışındaki kısmı ile Cumhuriyet başsavcılıkları ve mahkemeler tarafından verilen idarî para cezaları Genel Bütçeye gelir kaydedilir. Sosyal güvenlik kurumları ile mahalli idareler tarafından verilen idarî para cezaları kendi bütçelerine gelir kaydedilir. Diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen idarî para cezaları ise, ilgili kanunlarındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, Genel Bütçeye gelir kaydedilir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının verdiği para cezaları, kendi kanunlarındaki

hükümlere tâbidir. Kişinin ekonomik durumunun müsait olmaması halinde, idarî para cezasının, ilk taksitinin peşin ödenmesi koşuluyla, bir yıl içinde ve dört eşit taksit halinde ödenmesine karar verilebilir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde, idarî para cezasının kalan kısmının tamamı tahsil edilir.

(4) Genel Bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idarî para cezalarına ilişkin kesinleşen kararlar, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilmek üzere Maliye Bakanlığınca belirlenecek tahsil dairelerine gönderilir. Sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler tarafından verilen idarî para cezaları, ilgili kanunlarında aksine hüküm bulunmadığı takdirde, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kendileri tarafından tahsil olunur. Diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen ve Genel Bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmeyen idarî para cezaları, ilgili kanunlarında özel hüküm bulunmadığı takdirde genel hükümlere göre tahsil olunur." hükmü yer almaktadır.

Söz konusu hükümlerin incelenmesinden de görüleceği gibi, 5560 sayılı Kanunla idari para cezalarının gelir kaydedileceği yer, tahsilata yetkili merci ve tahsil usulleri değiştirilmiş, belirtilen unsurlar idari para cezaları itibarıyla farklı belirlenmiştir.

1 - İdari Para Cezalarının Gelir Kaydı

5560 sayılı Kanun ile 5326 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde yapılan değişiklikle idari para cezalarının gelir kaydının, idari para cezasını veren kamu idaresi ve bütçeler itibarıyla yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre;

- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri tarafından verilen idarî para cezalarının ilgili kanunlarında 1/6/2005 tarihinden sonra belirlenen oranın dışındaki kısmı ile Cumhuriyet başsavcılıkları ve mahkemeler tarafından verilen idarî para cezaları genel bütçeye,

- Sosyal güvenlik kurumları ile mahalli idareler tarafından verilen idarî para cezaları kendi bütçelerine,

- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen idarî para cezaları, ilgili kanunlarındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, genel bütçeye,

gelir kaydedilecektir.

2 - İdari Para Cezalarının Tahsil Usulü ve Tahsile Yetkili Merci

5326 sayılı Kanunun 5560 sayılı Kanunla değişik 17 nci maddesinde idari para cezalarının tahsil usulü; idari para cezasını veren kamu idaresi ve idari para cezasının düzenlendiği kanunlara göre belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Buna göre;

- Genel bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idarî para cezalarına ilişkin kesinleşen kararlar, Maliye Bakanlığınca belirlenecek tahsil daireleri tarafından 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine,

- Sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler tarafından verilen idarî para cezaları kendileri tarafından, ilgili kanunlarında aksine hüküm bulunmadığı takdirde, 6183 sayılı Kanun hükümlerine,

- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen ve;

a) Genel bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmeyen idarî para cezaları kendileri tarafından, ilgili kanunlarında özel hüküm bulunmadığı takdirde genel hükümlere,

b) Genel bütçeye gelir kaydedilmesi gerekenler ise özel bir belirleme yapılmamış olması halinde Maliye Bakanlığınca belirlenecek tahsil daireleri tarafından 6183 sayılı Kanun hükümlerine,

göre takip ve tahsil edilecektir.

Genel hükümlere göre takip ve tahsil edileceği belirtilmiş olan idari para cezaları süresinde ödenmediği takdirde, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre takip edilecektir.

Tebliğin bu bölümünün "3- Ödeme Zamanı ve Yeri" alt bölümü, 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilecek idari para cezalarına yönelik açıklamaları içermektedir.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre takip ve tahsil edilecek idari para cezalarında ise ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanacağı tabiidir.

3 - Ödeme Zamanı ve Yeri

Ödeme Zamanı

5326 sayılı Kanunda idari para cezalarının ödeme süresine ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Bu husus dikkate alındığında, idari para cezalarının ödeme süresi, ilgili kanunlarında düzenlenen hallerde bu sürelerdir.

İdari para cezalarının ilgili kanunlarında ödeme zamanı gösterilmemiş ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 37 nci maddesine göre ödeme süresinin tayini gerekmektedir.

Buna göre, özel kanunlarında ödeme süresi belirtilmemiş idari para cezalarının, Kabahatler Kanununun 26 ncı maddesine göre ilgilisine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içerisinde ödenmesi gerektiğinden, idari yaptırım kararını veren kamu tüzel kişilerince idari yaptırım kararlarında "ödemenin 1 ay içinde yapılması gerektiği" hususu belirtilecektir.

Ödeme Yeri

Tebliğin bu bölümünün "1- İdari Para Cezalarının Gelir Kaydı" başlıklı alt bölümünde idari para cezalarının gelir kaydedileceği kamu idareleri belirlenmiştir. İdari para cezalarının ödeme yeri de gelir kaydedilecek kamu idaresine göre farklılık göstermektedir.

Bu bölümde yapılan açıklamalar genel bütçeye gelir kaydedilecek idari para cezalarının ödeme yerini belirlemekte olup, genel bütçeye gelir kaydedilmeyecek idari para cezalarının ödeme yeri ise ilgili mevzuatına göre belirlenecektir.

Bu itibarla, genel bütçeye gelir kaydedilecek idari para cezalarının, idari yaptırım kararlarının kesinleşmesinden önce ve sonra olmak üzere ödeme yeri aşağıda belirtilmiştir.

a) İdari Yaptırım Kararlarının Kesinleşmesinden Önce Ödeme Yeri

İdari yaptırım kararı veren idareler; idari para cezalarını, kanuni ödeme süresi içinde ya da idari yaptırım kararlarının kesinleşmesinden önce ödemek isteyen kişilerden tahsil edecek ve tahsil

ettiği tutarları Hazine hesaplarına aktaracaktır.

İdari yaptırım kararları genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri tarafından verilmiş ise söz konusu cezalar, muhasebe yetkilisi mutemetleri ve muhasebe birimleri (merkez muhasebe birimi, mal müdürlükleri ve defterdarlık muhasebe müdürlükleri) vasıtasıyla tahsil edilecektir. Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin bankalar aracılığı ile tahsilat yetkisi bulunması halinde bu idarelerin banka hesaplarına da ödeme yapılacaktır.

Mahkemeler, Cumhuriyet Savcılıkları ve 5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerince verilen idari para cezaları ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna göre verilen idari para cezaları kesinleşmeden önce muhasebe yetkilisi mutemetlerine ve vergi dairelerine veya vergi daireleri adına tahsilat yetkisi bulunan bankalara ya da posta idaresine ödenecektir.

İdari yaptırım kararları 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli kamu idareleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen ve genel bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idari para cezaları, bu idarelerin ilgili muhasebe birimlerine veya görevlendirilen personeline ya da banka hesaplarına ödenebilecektir.

Gerek 5326 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce gerekse bu Kanunda değişiklik yapan 5560 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan düzenlemeler nedeniyle kanuni ödeme süresi içinde vergi dairelerine ödenen para cezaları, bu bölümün üçüncü paragrafında belirtilenler hariç olmak üzere, bundan böyle kanuni ödeme süresi ve kararın kesinleşmesi süresi içerisinde idari yaptırım kararı veren idarelere ödenecektir.

b) İdari Yaptırım Kararlarının Kesinleşmesinden Sonra Ödeme Yeri

İdari yaptırım kararlarının kesinleşmesi üzerine ödemeler, ilgili vergi dairesinin hesabının bulunduğu bankalara veya vergi dairelerine yapılacaktır.

Ödeme veya kesinleşme süresi içerisinde ödenmeyen idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararları, kesinleşmesini müteakip tahsil için; borçlu gerçek kişi ise ikametgahının, tüzel kişi ise

kanuni veya iş merkezinin bulunduğu yerdeki vergi dairesine, birden fazla vergi dairesi bulunması halinde süreksiz vergileri tahsil ile görevli vergi dairelerine gönderilecektir. Ancak, 5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerince verilen ve ödeme veya kesinleşme süresi içerisinde ödenmeyen idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararları ise kararların kesinleşmesini müteakip tahsil için borçlunun gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olduğu vergi dairesine gönderilecektir.

6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilmek üzere vergi dairesine gönderilen idari para cezalarına karşılık idarelerce tahsilat yapılmayacaktır. Ancak, tahsil edilmek üzere vergi dairelerine gönderilmiş olan idari para cezalarına yönelik tahsilat yapılması halinde, önceden gönderilen idari yaptırım kararı ile ilgisi sağlanmak suretiyle tahsil edilen tutarlar vergi dairesine bildirilecektir.

İdari yaptırım kararı veren idareler, kanuni ödeme süresi içerisinde ya da kararların kesinleşmesinden önce yaptıkları tahsilatların dayanağı olan idari para cezası kararlarını/tutanaklarını vergi dairelerine göndermeyeceklerdir.

4 - İndirim Uygulaması

4 - İndirim Uygulaması

5 - Taksitlendirme Uygulaması

5326 sayılı Kanunun 5560 sayılı Kanunla değişik 17 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasında "... Kişinin ekonomik durumunun müsait olmaması halinde, idarî para cezasının, ilk taksitinin peşin ödenmesi koşuluyla, bir yıl içinde ve dört eşit taksit halinde ödenmesine karar verilebilir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde, idarî para cezasının kalan kısmının tamamı tahsil edilir." hükmüne yer verilmiştir.

Bu madde hükmüne göre, taksitlendirme başvurusu idari yaptırım kararının tebliğini müteakip kanuni ödeme süresi içinde bu kararı veren idareye yapılacak ve talepler bu idareler tarafından değerlendirilerek karara bağlanacaktır. Kanuni ödeme süresinden sonra yapılan taksitlendirme başvurularının değerlendirilmeyeceği tabiidir.

Taksitlendirme talebi kabul edilen borçlular; 4 eşit taksit halinde ve birinci taksit idari para cezasının kanuni ödeme süresi içinde, geri kalan 3 taksiti ise idari para cezasının tebliğ tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde idarece belirlenecek sürelerde ödeyecektir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde idari para cezasının kalan kısmı muaccel hale gelecek ve tahsil için durum genel bütçeye gelir kaydedilecek idari para cezaları için ilgili vergi dairesine bildirilecektir. Genel bütçeye gelir kaydedilmeyen idari para cezalarında ise muaccel hale gelen para cezasının ilgili kanunlar uyarınca tahsile yetkili mercilerce takip ve tahsil işlemlerine başlanacaktır.

Tebliğin III/C bölümünde açıklandığı gibi, genel bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idari para cezalarının 6183 sayılı Kanuna göre takip ve tahsil edilebilmesi için, bu cezalara ilişkin idari yaptırım kararlarının kesinleşmesi gerekmektedir.

Taksitlendirme uygulaması kanun yoluna başvuruyu engellememektedir. Dolayısıyla, taksitlendirilen idari para cezası hakkında dava da açılmış ve yargılama sürecinde ödenmesi gereken taksitlerin süresinde veya tam olarak ödenmemiş olması halinde, ödenmemiş olan bu taksit tutarlarının muaccel hale geldiği gerekçesiyle takip işlemlerine başlanılmasına, idari yaptırım kararı kesinleşmediğinden, kanunen imkan bulunmamaktadır. Ancak, borçlu tarafından rızaen ödeme yapılabileceği tabiidir.

Dava sürecinin bir yıllık taksitlendirme süresinden fazla olması halinde idarece verilecek bir yıllık süre geçersiz sayılacaktır.

Dava sürecinin idarece verilen taksitlendirme süresinden az olması halinde ise dava sürecinde ödenmeyen taksit tutarlarının, ödeme süresi gelmemiş taksit veya taksitler ile birlikte geri kalan taksit ödeme süreleri içerisinde eşit tutarlar halinde ödenmesine müsaade edilecektir. Bu durumda da taksitlerin süresinde ödenmesi şartı aranılacak, taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde idari para cezasının kalan kısmının takip ve tahsiline başlanılacaktır.

Kabahatler Kanunu, genel bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmeyen ve süresinde ödenmeyen idari para cezalarının takip ve tahsilinde idari para cezalarının düzenlendiği özel kanunlarda yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla, idari yaptırım kararlarının kesinleşme şartını aramamaktadır. Bu durumda, kanun yoluna başvurulmuş olması idari para cezasının takibini etkilemediğinden,

taksitlendirilen idari para cezasının taksitlerinin tam ve zamanında ödenmemesi halinde alacağın muaccel hale geleceği ve takip edilebileceği tabiidir.

5326 sayılı Kanunun 17 nci maddesine göre yapılacak taksitlendirmelerde teminat ve tecil faizi aranılmayacaktır.

Ancak, bu maddeye göre yapılan taksitlendirmeler, cebren takip ve tahsil muamelesini durduran nitelik taşımakla birlikte, idari para cezalarının düzenlendiği kanunlarda yer alan ek mali yükümlülükleri kaldırmadığından, kanuni ödeme süresinde ödenmeyen idari para cezalarının taksitlendirilip taksitlendirilmemesine, dava açılıp açılmadığına bakılmaksızın ilgili kanununda öngörülen ek mali yükümlülüğün uygulanması ve tahsili gerekmektedir.

E - Genel Bütçeye Gelir Kaydedilmesi Gereken İdari Para Cezasını Tahsil Eden Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Tahsil Edilen Tutarların Hazine Hesaplarına Aktarılması

İdari yaptırım kararı uygulayarak kanuni ödeme süresi ya da kararların kesinleşme süresi içerisinde tahsilat yapan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, tahsil ettikleri idari para cezalarını bu amaçla açılmış hesaplara bütçe geliri kaydedeceklerdir.

Genel bütçe kapsamında olan kamu idareleri dışında kalan idareler; tahsil ettikleri idari para cezalarını, tahsil ettikleri ayı takip eden ayın 7 nci günü, bu tarihin Resmî tatile rastlaması halinde tatili izleyen ilk iş günü, Aralık ayı içerisinde tahsil edilen tutarı ise bütçe yılının son iş günü, mesai saati bitimine kadar; borçlunun vergi kimlik numarası, T.C. kimlik numarası, adı soyadı/unvanı, tahsilat tarihi, idari para cezası tutarı, tahsilat tutarı, tahsilatın indirimli veya taksitle yapılması halinde bu durumu belirtir şerh ve tutar, tahsilata konu makbuzların seri sıra numaraları, tahsilat sırasında ek mali yükümlülük tahsil edilmiş ise bu tutar, ayrı ayrı belirtilmek suretiyle düzenlenecek listeler ile idarenin bulunduğu yerde; tek vergi dairesi varsa bu vergi dairesine, birden fazla vergi dairesi varsa süreksiz vergileri tahsil etmekle görevli vergi dairelerine yatıracaktır. Bu idareler söz konusu tutarları nakden ödeyebilecekleri gibi vergi dairelerinin T.C. Ziraat Bankası nezdindeki saymanlık hesabına da vergi tahsil alındısı karşılığında ödeyebileceklerdir.

Anılan idareler bu Tebliğde belirtilen sürelerde tahsil ettikleri tutarı, Hazine hesaplarına aktarmadıkları takdirde, haklarında yapılacak cezai kovuşturma dışında süresinde aktarılmayan

tutar, 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı ile birlikte anılan Kanun hükümlerine göre aktarmada geciken idareden cebren takip ve tahsil edilecektir.

IV - MAHKEMELER VE CUMHURİYET SAVCILARI TARAFINDAN VERİLEN İDARİ PARA CEZALARI

5326 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinde, kovuşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde mahkemeler tarafından idari yaptırım kararı verileceği hükme bağlanmıştır.

Anılan Kanunun diğer hükümleri ile birlikte konu değerlendirildiğinde, mahkemeler tarafından verilen idari para cezalarına karşı itiraz mercii, ağır ceza mahkemeleri olup mahkemeler tarafından verilen idari para cezalarına karşı ağır ceza mahkemelerine itiraz edilmemesi veya itiraz sonrası verilen karar üzerine kesinleşen idari yaptırım kararı, tahsil edilmek için borçlu; gerçek kişi ise ikametgahının, tüzel kişi ise kanuni veya iş merkezinin bulunduğu yerdeki vergi dairesine, birden fazla vergi dairesi bulunması halinde süreksiz vergileri tahsil ile görevli vergi dairelerine gönderilecektir.

Mahkemeler tarafından verilen idari para cezaları yine mahkemelerce ilgilisine tebliğ edileceğinden, mahkemelerce kovuşturmalar sırasında tespit edilen kabahatlere yönelik verilecek idari para cezalarının hükmedildiği kararlarda, idari para cezalarının düzenlendikleri özel kanunlarda yer alan ödeme sürelerine de yer verilmesi gerekmekte, bu yönde özel kanunlarda bir düzenlemenin yer almaması halinde ise idari para cezalarının 6183 sayılı Kanunun 37 nci maddesine göre bir ay içinde ödenmesine yönelik bir hükmün kararda bulunması icap etmektedir. Bu itibarla, mahkemeler tarafından verilen kararlarda ödeme süresine yönelik bir hükmün yer almaması halinde, vergi daireleri tarafından ilgili mahkemelerden ödeme sürelerine yönelik bir açıklama talep edilmesi gerekeceği tabiidir.

5326 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde düzenlenen peşin ödeme indirimi, daha kısa ödeme süresi olmaması koşuluyla mahkeme kararına karşı itiraz süresi olan 7 gün içinde yapılacak ödemelere uygulanacak; taksitlendirme uygulaması ise mahkeme kararında yer aldığı takdirde, yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde tayin edilen ödeme süresi içerisinde yapılan başvuru üzerine tahsilatla görevli vergi dairelerince yapılacaktır.

Ancak, bu taksitlendirmenin 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesi ile ilgisi bulunmadığından vergi dairelerince 5326 sayılı Kanuna göre yapılan taksitlendirmelerde teminat ve tecil faizi alınmayacağı tabiidir.

5326 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinde ise Cumhuriyet Savcısının; Kanunda açıkça hüküm bulunması halinde bir kabahat dolayısıyla idari yaptırıma karar verme yetkisi bulunduğu düzenlenmiştir.

Cumhuriyet Savcıları tarafından verilen idari para cezaları, bu Tebliğin III'üncü bölümünde açıklanan esaslar çerçevesinde işleme tabi tutulacak, ancak bu idari para cezalarının ödeme süresi, ödeme yeri ve taksitlendirilmesi işlemleri ise bu bölümde yer alan açıklamalara göre belirlenecektir.

V - İDARİ PARA CEZALARININ TAHSİL ZAMANAŞIMI

6183 sayılı Kanunun 102 nci maddesinde "Amme alacağı, vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar. Para cezalarına ait hususi kanunlardaki zamanaşımı hükümleri mahfuzdur.

Zamanaşımından sonra mükellefin rızaen yapacağı ödemeler kabul olunur." hükmü yer almaktadır.

5326 sayılı Kanunun "Yerine getirme zamanaşımı" başlıklı 21 inci maddesinde ise;

"(1) Yerine getirme zamanaşımının dolması halinde idarî para cezasına veya mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar artık yerine getirilemez.

(2) Yerine getirme zamanaşımı süresi;

a) Ellibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde yedi,

b) Yirmibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde beş,

c) Onbin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde dört,

d) Onbin Türk Lirasından az idarî para cezasına karar verilmesi halinde üç,

Yıldır.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin zamanaşımı süresi on yıldır.

(4) Zamanaşımı süresi, kararın kesinleşmesi tarihinden itibaren işlemeye başlar.

(5) Kanun hükmü gereği olarak idarî yaptırımın yerine getirilmesine başlanamaması veya yerine getirilememesi halinde zamanaşımı işlemez." hükmü bulunmaktadır.

Bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde, Kabahatler Kanunu kapsamındaki idari para cezalarının tahsil zamanaşımı süresi, Kanunun 21 inci maddesine göre tespit edilecektir.

Ancak, 6183 sayılı Kanunun 103 ve 104 üncü maddelerinde düzenlenen tahsil zamanaşımını kesen haller ile tahsil zamanaşımının işlememesi halleri ayrıca dikkate alınacaktır.

5326 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin (5) numaralı fıkrasında yer alan "Kanun hükmü gereği olarak idarî yaptırımın yerine getirilmesine başlanamaması veya yerine getirilememesi halinde zamanaşımı işlemez." hükmü, idari para cezalarının kesinleşme sürecinde geçen sürenin zamanaşımını durduran bir neden olarak düzenlendiğinden, bu hükmün de tahsil zamanaşımının işlemeyeceği haller olarak dikkate alınması gerektiği tabiidir.

Diğer taraftan, 6183 sayılı Kanun kapsamında takip ve tahsil edilmemekle birlikte 5326 sayılı Kanun hükümlerine tabi idari para cezaları hakkında da anılan Kanunun 21 inci maddesinde düzenlenen zamanaşımı hükümlerinin dikkate alınacağı tabiidir.

VI - VERGİ DAİRELERİNCE YAPILACAK İŞLEMLER

1) Genel bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idari para cezası uygulayan idarelerce, kanuni ödeme sürelerinde ya da kesinleşme süresi içerisinde tahsil edilemeyen ve kesinleşen idari para cezalarına ilişkin idari yaptırım kararlarının, 6183 sayılı Kanuna göre takip ve tahsil edilmek üzere görevli vergi dairelerine gönderilmesi üzerine vergi dairelerince;

- İdari yaptırım kararının kesinleşip kesinleşmediği kontrol edilmesi, kesinleşmeden önce tahsil için intikal ettirilmiş kararlar bulunması halinde, bu kararların işleme alınmayarak ilgili idareye geri gönderilmesi,

- İdari para cezalarının takibine, 6183 sayılı Kanunun 55 inci maddesine göre düzenlenecek ödeme emrinin tebliğiyle başlanılması,

gerekmektedir.

2) İdari yaptırım kararının kesinleşme tarihi, idari para cezasının zamanaşımının başlangıç tarihi olduğundan, kesinleşme tarihi vergi dairesi kayıtlarında ayrıca izlenecektir.

3) Mahkemeler, Cumhuriyet Savcılıkları ve 5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerince verilen idari para cezaları ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna göre verilen idari para cezalarının tebliği, 5326 sayılı Kanun hükümlerine göre ilgili mercilerce yapılacaktır.

Söz konusu cezaların, peşin ödeme indiriminden yararlanılarak ödenmek istenmesi halinde, cezanın verildiği anda kamu görevlisine yapılacak ödemelerdeki indirim uygulamasının yanı sıra, vergi dairelerine ve vergi daireleri adına tahsilata yetkili bankalara ve postanelere yapılan ödemelerde de bu Tebliğin III/D-4 bölümünde yapılan açıklamalar çerçevesinde peşin ödeme indirimi uygulanacaktır.

5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca tahsili gereken geçiş ücreti ve idari para cezalarının peşin ödeme indiriminden yararlanılarak ödenmek istenmesi halinde, indirimin geçiş ücreti hariç idari para cezası tutarına uygulanmasına özellikle dikkat edilecektir.

5326 sayılı Kanuna göre taksitlendirme talebi, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna göre verilen idari para cezaları için ilgili vergi dairesine yapılacak ve talep vergi dairesince sonuçlandırılacaktır. Taksitlendirme uygulamasında bu Tebliğin III/D-5 bölümünde yapılan açıklamalara uyulacaktır.

4) Vergi daireleri idari para cezalarının tamamını tahsil ettikleri tarihten itibaren bir ay içinde durumu ilgili idarelere bildireceklerdir.

VII - RED VE İADE İŞLEMLERİ

Tahsil edilmiş idari para cezalarının herhangi bir sebeple iadesi gerektiği takdirde, red ve iade işlemleri; genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin yaptığı tahsilatlarda, tahsilatı yapan

muhasebe birimi tarafından, diğer idarelerin tahsil ettiği idari para cezalarında ise idarenin, para cezasını yatırdığı vergi dairesi tarafından yerine getirilecektir.

Diğer taraftan, idari para cezalarının Hazine hesaplarına aktarılmadan önce iade edilmesinin gerektiği durumlarda, red ve iade işlemlerinin tahsilatı yapan idareler tarafından yerine getirileceği tabiidir.

Genel bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmeyen idari para cezalarının her hangi bir sebeple red ve iadesi gerektiği takdirde, iade işlemlerinin ilgili kurumlarca yapılması gerekmektedir.

VIII - ÖLÜM HALİNDE İDARİ PARA CEZALARI HAKKINDA YAPILACAK İŞLEMLER

Bilindiği gibi, 6183 sayılı Kanunda adli ve idari para cezalarının amme borçlusunun ölümü halinde terkin edilip edilmeyeceği hususunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Ancak, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 38 inci maddesinin yedinci fıkrasında "Ceza sorumluluğu şahsidir." hükmü yer almaktadır.

Anayasanın bu hükmü ile şahısların işledikleri idari veya adli suçlara istinaden gerek adli gerekse idari merciler tarafından verilen cezaların yalnızca o kişiye yönelik olarak infaz edilmesi gerektiği hüküm altına alınmaktadır.

Diğer taraftan, 12/10/2004 tarihli ve 25611 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun;

"Ceza sorumluluğunun şahsîliği" başlıklı 20 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında "(1) Ceza sorumluluğu şahsîdir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz." hükmü,

"Sanığın veya hükümlünün ölümü" başlıklı 64 üncü maddesinde de "(1) Sanığın ölümü hâlinde kamu davasının düşürülmesine karar verilir. Ancak, niteliği itibarıyla müsadereye tâbi eşya ve maddî menfaatler hakkında davaya devam olunarak bunların müsaderesine hükmolunabilir.

(2) Hükümlünün ölümü, hapis ve henüz infaz edilmemiş adlî para cezalarını ortadan kaldırır. Ancak, müsadereye ve yargılama giderlerine ilişkin olup ölümden önce kesinleşmiş bulunan hüküm, infaz olunur." hükmü,

yer almaktadır.

Ayrıca, mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 96 ncı maddesinde de 5237 sayılı Kanunun 64 üncü maddesine paralel hüküm yer almakta idi.

Bu itibarla, Anayasanın 38 inci maddesi hükmü ile mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer verilen hükümler nedeniyle, cezaya muhatap kişinin ölümü halinde mahkemeler tarafından verilen adli para cezalarının tahsilinden vazgeçilmesi gerekmektedir. Ancak, müsadereye ve yargılama giderlerine ilişkin olup ölümden önce kesinleşmiş olan mahkeme kararlarının infazı gerektiğinden, bu tutarlar ve eşyalar gerek terekeden gerekse mirasçılardan aranılacaktır.

Öte yandan, 5326 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince, çeşitli kanunlardaki hükümlere dayanılarak tatbik edilmesi öngörülen ve idarelerin düzenleme yapma ve ceza verme yetkileri gereğince verilen idari para cezalarının, özel kanunlarda belirlenen sürelerde ödenmemesi ve bu cezaların kesinleşmesi halinde, takip ve tahsil işlemlerinin 6183 sayılı Kanun çerçevesinde yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır.

İdari para cezalarının düzenlendiği özel kanunlarda, cezaya muhatap olan kişilerin ölümü halinde idari para cezalarının mirası reddetmemiş mirasçılarından takip edilip edilmeyeceği yönünde ayrıca bir hüküm bulunmaması koşuluyla, Anayasanın 38 inci maddesinde yer verilen "Cezaların Şahsiliği" ilkesi gereğince, bu idari para cezalarının tahsilinden vazgeçilmesi icap etmektedir.

Örneğin, trafik para cezalarının düzenlendiği 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda, trafik para cezası verilen amme borçlusunun ölümü halinde bu amme alacağının mirası reddetmemiş mirasçılarından takip edilip edilmeyeceği yönünde bir düzenleme bulunmadığından, kendisine trafik para cezası verilen amme borçlusunun ölümü halinde bu alacak, borçlunun mirasçılarından takip edilmeksizin tahsilinden vazgeçilecektir.

Tüzel kişilere yönelik olarak verilen adli veya idari para cezalarının tüzel kişiliğin mal varlığından tahsil edilememiş olması nedeniyle, 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre sorumlu tutulan ortaklar ve/veya kanuni temsilcilerin ölümü halinde, cezaya tüzel kişilik muhatap olması nedeniyle, mirası reddetmemiş mirasçılarından bu alacakların takibine devam edilecektir.

IX - DİĞER HUSUSLAR

1 - 5326 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin 5560 sayılı Kanunla değişmeden önceki hükmünde, idari para cezasının Devlet hazinesine ödeneceği (genel bütçeye gelir kaydedileceği) ve tahsilata yetkili merciin Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerinin olduğu yönünde düzenleme yer almaktaydı.

5560 sayılı Kanunla 5326 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde yapılan değişiklik sonucunda, idari para cezalarının gelir kaydı, tahsil usulü ve tahsile yetkili merci, idari para cezasını veren kamu idaresi, bütçeler ve idari para cezasının düzenlendiği kanunlar esas alınarak belirleneceği yönünde düzenleme getirilmiştir.

5326 sayılı Kanunun genel usul kanunu olması ve 5560 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerin de usul hükümlerine ilişkin olması dikkate alındığında, 5560 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 19/12/2006 tarihi itibarıyla;

- Tahsil edilmiş olan ve 19/12/2006 tarihinden önce de genel bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idari para cezalarının, genel bütçeye gelir kaydedilmesi,

- Takip işlemlerine başlanıldığı halde tahsil edilememiş olan idari para cezaları tahsil edildikten sonra, 5560 sayılı Kanunla yapılan değişikliğe bağlı olarak ilgili bütçeye gelir kaydedilmesi,

- Tahsile yetkili mercii değişen idari para cezalarının;

a) Takip ve tahsil işlemleri başlatılmış olanların takip ve tahsiline takibi başlatan idare tarafından devam edilmesi,

b) Takip ve tahsil işlemleri başlatılmamış olanların ise yetkili kılınan idarelere gönderilmesi,

gerekmektedir.

2 - 16/12/2005 tarihli ve 26025 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 437 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği, bu Tebliğin yayımı ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Tebliğ olunur.

Bu yazı GümrükApp'ten alınmıştır.